

1. razred – pisana zadaća

1. Izdvojite točne tvrdnje:

- a) Prve energije ionizacije se porastom atomskog broja kroz skupinu povećavaju.
- b) Polumjeri atoma se u periodi smanjuju porastom broja protona.
- c) Kemijski elementi su čiste tvari, a spojevi nisu.
- d) Energije ionizacije atoma se smanjuju unutar periode s porastom atomskog broja.
- e) Polumjeri atoma se kroz skupinu smanjuju porastom atomskog broja.
- f) Elektronski afiniteti atoma padaju unutar periode porastom broja elektrona.
- g) Relativne atomske mase elemenata naznačene u periodnom sustavu su prosječne jer uključuju zastupljenost svakog pojedinog izotopa.

2. Izračunajte množinu:

- a) elektrona u 4,93 g kalcijeva nitrata;
- b) atoma kisika u 25 mL koncentrirane sumporne kiseline gustoće 1,84 g/mL?

3. Elementarna ćelija indija je plošno centrirana kocka. Polumjer atoma indija je 167 pm. Izračunajte gustoću indija.

4. Za svaku tvrdnju zaokružite ispravan odgovor (T = točno, N = netočno):

a) sumpor ima dva valentna elektrona	T	N
b) po masi željezo i kisik čine približno dvije trećine svih elemenata koji su zastupljeni na našem planetu	T	N
c) voda i kocka leda koja u njoj pliva zajedno čine homogeni sustav	T	N
d) atomi plemenitih plinova daju linijske spektre u apsorpciji i emisiji	T	N
e) izotopi imaju različita kemijska svojstva, stoga se mogu razdvojiti destilacijom	T	N
f) promjer atoma je približno 1000 puta veći od promjera jezgre	T	N

5. Odredite vrstu kemijske veze za svaku navedenu tvar u tablici.

Tvar	Kemijska veza
Kalijev jodid	
Berilijev klorid	
Dijamant	
Elementarna živa	
Kalcijev sulfid	
Bronca	

6. Primjenom VSEPR modela, odredite broj podijeljenih i nepodijeljenih elektronskih parova te oblik molekule za sljedeće spojeve:

Spoj	Broj podijeljenih elektronskih parova	Broj nepodijeljenih elektronskih parova	Oblik molekule
Sumporovodik			
Silicijev(IV)-fluorid			
Fosforov(III)-klorid			
Klorov trifluorid			
Sumporov(VI)-fluorid			

7. Izračunajte:

- a) prosječnu masu jedne molekule fosforne kiseline, izraženu u gramima
- b) broj atoma kisika u 9,8 g fosforne kiseline.

8. Koliki volumen, izražen u m^3 , zauzima pri normalnim uvjetima:
 a) 300 g ugljikovog(II)-oksida
 b) 300 g dušika
 Usporedite i obrazložite dobivene rezultate.
9. a) Koliki je maksimalan broj orbitala i maksimalan broj elektrona u šestoj ljusci?
 b) Napišite elektronsku konfiguraciju atoma koji ima djelomice popunjenu šestu ljusku i 4 valentna elektrona.
10. Analizom 20,00 g nekog organskog spoja nađeno je da se u spoju nalazi 7,74 g ugljika i 1,96 g vodika, a ostatak je kisik. Relativna molekulska masa tog spoja je 62,08. Odredite molekulsku formulu analiziranog spoja.
11. a) Pojava da se isti kemijski element može pojavljivati u različitim strukturnim oblicima zove se _____.
 b) Proces okruživanja iona molekulama vode tijekom otapanja naziva se _____.
 c) Broj iona suprotnog naboja koji se u ionskom kristalu nalaze oko središnjeg iona zove se _____.
 d) Pojava da se neki kemijski spoj pojavljuje u dva ili više kristalnih oblika zove se _____.

Rješenja:

1. **b), g)**

2. **a)**

$$n[(\text{Ca}(\text{NO}_3)_2)] = \frac{m[(\text{Ca}(\text{NO}_3)_2)]}{M[(\text{Ca}(\text{NO}_3)_2)]} = \frac{4,93 \text{ g}}{164,1 \text{ g/mol}} = 0,0300 \text{ mol}$$

$$N[e^-, \text{Ca}(\text{NO}_3)_2] = 1 \cdot 20 + 2 \cdot 7 + 6 \cdot 8 = 82$$

$$n(e^-) = n[(\text{Ca}(\text{NO}_3)_2)] \cdot N[e^-, \text{Ca}(\text{NO}_3)_2] = 0,0300 \cdot 82 = 2,46 \text{ mol}$$

b)

$$\rho = \frac{m}{V}$$

$$m(\text{H}_2\text{SO}_4) = \rho V = 25 \text{ mL} \cdot 1,84 \text{ g/mL} = 46 \text{ g}$$

$$n(\text{H}_2\text{SO}_4) = \frac{m(\text{H}_2\text{SO}_4)}{M(\text{H}_2\text{SO}_4)} = \frac{46 \text{ g}}{98,08 \text{ g/mol}} = 0,470 \text{ mol}$$

$$n(\text{O}) = 4 \cdot 0,470 \text{ mol} = 1,88 \text{ mol}$$

3.

$$d = 4r$$

$$d = a\sqrt{2}$$

$$4r = a\sqrt{2}$$

$$a = \frac{4r}{\sqrt{2}} = \frac{4 \cdot 167 \text{ pm}}{\sqrt{2}} = 472 \text{ pm} = 4,72 \cdot 10^{-8} \text{ cm}$$

$$V_{\text{el.ćelije}} = a^3 = (4,72 \cdot 10^{-8} \text{ cm})^3 = 1,05 \cdot 10^{-22} \text{ cm}^3$$

$$m_{\text{atoma}} = A_r \cdot u = 114,8 \cdot 1,66 \cdot 10^{-24} \text{ g} = 1,906 \cdot 10^{-22} \text{ g}$$

$$m_{\text{el.ćelije}} = 4 \cdot m_{\text{atoma}} = 4 \cdot 1,906 \cdot 10^{-22} \text{ g} = 7,624 \cdot 10^{-22} \text{ g}$$

$$\rho = \frac{m}{V} = \frac{7,624 \cdot 10^{-22} \text{ g}}{1,05 \cdot 10^{-22} \text{ cm}^3} = 7,261 \text{ g/cm}^3$$

4. a) sumpor ima dva valentna elektrona
 b) po masi željezo i kisik čine približno dvije trećine svih elemenata koji su zastupljeni na našem planetu
 c) voda i kocka leda koja u njoj pliva zajedno čine homogeni sustav
 d) atomi plemenitih plinova daju linijske spektre u apsorpciji i emisiji
 e) izotopi imaju različita kemijska svojstva, stoga se mogu razdvojiti destilacijom
 f) promjer atoma je približno 1000 puta veći od promjera jezgre

T **N**
T N
T **N**
T N
T **N**
T **N**

5.

Tvar	Kemijska veza
Kalijev jodid	ionska
Berilijev klorid	kovalentna
Dijamant	kovalentna
Elementarna živa	metalna
Kalcijev sulfid	ionska
Bronca	metalna

6.

Spoj	Broj podijeljenih elektronskih parova	Broj nepodijeljenih elektronskih parova	Oblik molekule
Sumporovodik	2	2	nelinearni (ili kutni)
Silicijev(IV)-fluorid	4	0	tetraedar
Fosforov(III)-klorid	3	1	trigonska piramida
Klorov trifluorid	3	2	T - oblik
Sumporov(VI)-fluorid	6	0	oktaedar

7. a)

$$M_r(\text{H}_3\text{PO}_4) = 3A_r(\text{H}) + A_r(\text{P}) + 4A_r(\text{O}) = 3 \cdot 1,01 + 30,97 + 4 \cdot 16,00 = 98,00$$

$$m = M_r(\text{H}_3\text{PO}_4) \cdot u = 98,00 \cdot 1,66 \cdot 10^{-24} \text{ g} = 1,63 \cdot 10^{-22} \text{ g}$$

b)

$$n(\text{H}_3\text{PO}_4) = \frac{m(\text{H}_3\text{PO}_4)}{M(\text{H}_3\text{PO}_4)} = \frac{9,8 \text{ g}}{98,00 \text{ g/mol}} = 0,10 \text{ mol}$$

$$n(\text{O}, \text{H}_3\text{PO}_4) = 4 \cdot n(\text{H}_3\text{PO}_4) = 4 \cdot 0,10 \text{ mol} = 0,40 \text{ mol}$$

$$N(\text{O}, \text{H}_3\text{PO}_4) = 0,40 \text{ mol} \cdot 6,022 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1} = 2,409 \cdot 10^{23}$$

8. a)

$$M_r(\text{CO}) = A_r(\text{C}) + A_r(\text{O}) = 12,01 + 16,00 = 28,01$$

$$M(\text{CO}) = 28,01 \text{ g/mol}$$

$$n(\text{CO}) = \frac{m}{M} = \frac{300 \text{ g}}{28,01 \text{ g/mol}} = 10,71 \text{ mol}$$

$$V = n \cdot V_m^\circ = 10,71 \text{ mol} \cdot 22,4 \text{ L} = 239,9 \text{ L} \approx 0,24 \text{ m}^3$$

b)

$$M_r(\text{N}_2) = 2 \cdot A_r(\text{N}) = 2 \cdot 14,01 = 28,02$$

$$M(\text{N}_2) = 28,02 \text{ g/mol}$$

$$n(\text{CO}) = \frac{m}{M} = \frac{300 \text{ g}}{28,02 \text{ g/mol}} = 10,71 \text{ mol}$$

$$V = n \cdot V_m^\circ = 10,71 \text{ mol} \cdot 22,4 \text{ L} = 239,9 \text{ L} \approx 0,24 \text{ m}^3$$

Plinovi zauzimaju jednak volumen jer su im množine jednake.

9. a)

$$N(\text{orb.})_6 = 36 \quad N(e^-)_6 = 2 \cdot 6^2 = 72$$

b) **Pb: [Xe] 4f¹⁴ 5d¹⁰ 6s² 6p²**

10.

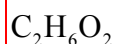
$$m(\text{O}) = 20,00 \text{ g} - (7,74 + 1,96) \text{ g} = 10,30 \text{ g}$$

$$n(\text{C}) : n(\text{H}) : n(\text{O}) = \frac{m(\text{C})}{A_r(\text{C})} : \frac{m(\text{H})}{A_r(\text{H})} : \frac{m(\text{O})}{A_r(\text{O})} = \frac{7,74}{12,01} : \frac{1,96}{1,01} : \frac{10,30}{16,00} \\ = 0,6445 : 1,94 : 0,6437 \approx 1 : 3 : 1$$

Empirijska formula spoja je CH₃O

$$E_r = 12,01 + 3 \cdot 1,01 + 16,00 = 31,04$$

$$M_r = 2E_r$$

11. a) Pojava da se isti kemijski element može pojavljivati u različitim strukturnim oblicima zove se alotropija.

b) Proces okruživanja iona molekulama vode tijekom otapanja naziva se hidratacija.

c) Broj iona suprotnog naboja koji se u ionskom kristalu nalaze oko središnjeg iona zove se koordinacijski broj.

d) Pojava da se neki kemijski spoj pojavljuje u dva ili više kristalnih oblika zove se polimorfija.